

Werknemer civiel

Inspraak in pensioen bij kleine ondernemingen?

In deze bijdrage bespreek ik welke medezeggenschapsrechten werknemers bij kleine ondernemingen (>10 tot 50 werknemers) hebben bij de arbeidsvoorwaarde pensioen. Daarover verscheen op 20 februari 2017 een SER advies.

Commentaar

Nederland kent zo'n 50.000 bedrijven met tussen de 10 en 50 werknemers. Zo'n 3% van die bedrijven heeft geen pensioenregeling (zogenaamde witte vlekken). Ongeveer 80% van de bedrijven met een pensioenregeling is aangesloten bij een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds. Daar bepaalt de werkgever niet de inhoud

van de pensioenregeling maar het bedrijfstakpensioenfonds. Bij de overige 20% van de bedrijven heeft de werkgever meestal een regeling die wordt uitgevoerd bij een verzekeraar (soms een ppi). Kleine bedrijven hebben zelden hun pensioen ondergebracht bij een ondernemingspensioenfonds of algemeen pensioenfonds.

Instemmingsrecht

Bij grotere bedrijven (vanaf 50 werknemers) heeft de ondernemingsraad een wettelijk instemmingsrecht bij pensioenbesluiten van de ondernemer (artikel 27 lid 1 en 7 WOR). Dat geldt zowel voor de pensioenovereenkomst (vaak het pensioenreglement) als voor sommige onderdelen van de uitvoeringsovereenkomst. Ook de keuze van de ondernemer voor de pensioenuitvoerder – welke verzekeraar of welk pensioenfonds – is instemmingsplichtig. Het instemmingsrecht vervalt indien het pensioen uitputtend is geregeld in de cao of bij een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds (27 lid 3 WOR). Bij kleinere bedrijven is er geen verplichting om een ondernemingsraad in te stellen. De ondernemer is bevoegd een personeelsvertegenwoordiging in te stellen (PVT). Hij is verplicht die in te stellen wanneer een meerderheid van de werknemers daarom vraagt. Is er geen personeelsvertegenwoordiging dan is de ondernemer verplicht twee keer per jaar een personeelsvergadering (PV) te houden (artikel 35 c WOR). Anders dan de OR hebben de PVT en de PV geen instemmingsrecht ten aanzien van pensioenbesluiten van de ondernemer. Voor raadpleging van een deskundige heeft de PVT toestemming van de ondernemer nodig. De personeelsvergadering heeft die raadpleegbevoegdheid helemaal niet. De ondernemer dient de PV dan wel PVT in de gelegenheid te stellen advies uit te brengen over een voorgenomen besluit dat kan leiden tot een belangrijke

verandering van de arbeidsvoorwaarden van ten minste een vierde van de in de onderneming werkzame personen. Het advies wordt op een zodanig tijdstip gevraagd dat het van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit. Bij een belangrijke verandering van de arbeidsvoorwaarde pensioen die voor ten minste een kwart van het personeel geldt, hebben zowel PVT als personeelsvergadering een adviesrecht. Dat adviesrecht is precies zoals het klinkt: het recht om advies te geven. Vraagt de ondernemer geen advies dan kan de kantonrechter om naleving van het adviesrecht worden verzocht. Echt tanden heeft het adviesrecht niet omdat de ondernemer het advies kan negeren.

Beroepsrecht

De PVT en personeelsvergadering hebben geen beroepsrecht bij de Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam (OK). Daar toetst de rechter, zij het marginaal, of het passeren van het advies niet onredelijk was. PVT of personeelsvergadering kunnen informatie opvragen (het informatierecht) maar de ondernemer mag die informatie mondeling verstrekken. Met dit palet aan medezeggenschapsrechten moeten werknemers van kleine ondernemingen het doen. Het verschil tussen bijvoorbeeld het wettelijk instemmingsrecht van een ondernemingsraad is groot. De verklaring die de wetgever en de SER daarvoor geven is dat bij kleine ondernemingen de medezeggenschapskosten laag moeten blijven.

Conclusie

De medezeggenschap voor werknemers in kleine ondernemingen steekt schril af tegen die van grotere ondernemingen (50 of meer werknemers). Daar heeft de ondernemingsraad een wettelijk instemmingsrecht ten aanzien van belangrijke pensioenbesluiten van de werkgever. Bij kleine ondernemingen is er soms een adviesrecht voor de personeelsvertegenwoordiging of personeelsvergadering. Dat adviesrecht heeft niet echt tanden omdat er geen beroepsrecht is. De verlichte medezeggenschap is er om de (medezeggenschaps)kosten voor kleine ondernemingen laag te houden. Daarom moeten werknemers van kleine bedrijven bij pensioenwijzigingen goed opletten op basis van hun individuele pensioenafspraken of de beperkte medezeggenschapsrechten die bestaan goed benutten.

prof. mr. drs. Mark Heemskerk